

DUURZAAMHEID

GEMEENTE

VIJF

HEE

REN

LAN

DEN

INHOUDSOPGAVE

1 EEN DUURZAME GEMEENTE IS...	2
1.1. WAAROM DUURZAAMHEID BELANGRIJK IS!	3
1.2. KEUZES EN PRIORITEITEN IN DUURZAAMHEID	4
1.3. WELKE UITGANGSPUNTEN HANTEREN WIJ?	6
2 ENERGIEK EN VERANTWOORD	10
2.1. WAAR STAAN WE NU?	10
2.2. WAT WILLEN WE BEREIKEN?	12
2.3. HOE DOEN WE DAT?	12
2.4. HOE METEN WE?	15
3 CIRCULAIR EN SCHOON	16
3.1. WAAR STAAN WE NU?	16
3.2. WAT WILLEN WE BEREIKEN?	18
3.3. HOE DOEN WE DAT?	18
3.4. HOE METEN WE?	21
4 KLIMAATBESTENDIG EN BIODIVERS	22
4.1. WAAR STAAN WE NU?	22
4.2. WAT WILLEN WE BEREIKEN?	23
4.3. HOE DOEN WE DAT?	24
4.4. HOE METEN WE?	26
5 SAMENWERKING MET ANDEREN EN ROLLEN GEMEENTEN	28
5.1 COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE	28

1 EEN DUURZAME GEMEENTE IS...

Duurzaamheid is een containerbegrip. In dit beleidsstuk hanteren we de volgende duurzaamheidsdefinitie zoals die in het VN-rapport 'Our Common Future' (Brundtland, 1987) is opgenomen:

"Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen."

In het Coalitieakkoord 'Sterk in verscheidenheid' van Vijfheerenlanden staat het volgende:

"Wij zijn trots op het groene karakter van de gemeente Vijfheerenlanden en willen dit samen met onze bewoners blijvend versterken. Wij zien het als onze verantwoordelijkheid om onze mooie gemeente goed achter te laten voor onze kinderen en kleinkinderen. Hiertoe zullen wij samenhangend Duurzaamheidsbeleid opstellen. Wij geven invulling aan duurzaamheid in het Interbestuurlijk Programma (IBP) en de wettelijke verplichtingen. In het gemeentelijke duurzaamheidsbeleid verwoorden we hoe duurzaamheid in de eigen organisatie vorm krijgt. Het beleid is gestoeld op een drietal pijlers: energietransitie, klimaatadaptatie en de circulaire economie."

Duurzaamheid is: bij alles wat we doen, rekening houden met de effecten op 'elders' en 'later'. Deze definitie geeft aan dat een duurzame gemeente een gemeente is die zich ontwikkelt in balans met zijn omgeving. Met in balans bedoelen we dat ieder mens, dier en plant een plekje verdient in onze samenleving en dat we hier rekening mee houden bij al onze besluiten en acties.

Het is 2035. De burgermeester knipt het van gerecycled katoen gemaakte lintje door van de eerste volledig circulair gebouwde woonwijk van Vijfheerenlanden. De woningen die in de nieuwe, groene wijk staan zijn niet alleen zelfvoorzienend op het gebied van energie, maar vangen ook hun eigen water op en zijn gebouwd van gedeeltelijk gerecyclede bouwmaterialen, en duurzame materialen die later her te gebruiken zijn. Bovendien zijn de woningen natuur inclusief gebouwd, wat betekent dat dieren zoals insecten, vogels en vleermuizen van de wijk ook hun leefgebied kunnen maken. In de woonwijk is een multifunctioneel centrum dat uiteraard ook circulair gebouwd is. Het zwembad in het centrum wordt verwarmd met biogas uit GFT afval dat in de wijk verzameld is. Ook zit er een circulaire supermarkt in het centrum. Voor de inrichting van de winkel zijn bestaande materialen zoals stellingen, kassa's en winkelmandjes hergebruikt. Er zijn duurzame, biologische en veelal onverpakte producten te koop en een deel van het assortiment komt van lokale kringloopboeren. Een andere winkel in het centrum is de kledingbibliotheek waar je kleding kunt huren. De jurk die de burgemeester

1.1. Waarom duurzaamheid belangrijk is!

Vijfheerenlanden kiest voor een duidelijke weg naar een duurzame gemeente, uitgestippeld in dit onderliggend beleid. Wij doen dat om een aantal redenen.

Een duurzame gemeente is beter voorbereid op de toekomst

Onze grondstoffen worden in een snel tempo schaarser door de sterk groeiende wereldbevolking en bijbehorende economie. De voorraden van een aantal metalen zullen al binnen enkele tientallen jaren op zijn. Ook het gebruik van fossiele energie is lang niet meer vanzelfsprekend. De levering van aardgas uit Groningen wordt ingeperkt en het gebruik van aardgas voor (ruimte)verwarming zal op termijn overal in Nederland gaan verdwijnen. Daarnaast neemt al jaren de biodiversiteit sterk af met mogelijk grote negatieve gevolgen voor onze voedselproductie. Een gemeente die materialen en grondstoffen opnieuw gebruikt en inzet op schone, hernieuwbare energie en biodiversiteit, denkt vooruit en is dus beter voorbereid op de toekomst.

Een duurzame gemeente is fijner en gezonder om in te leven

Diverse onderzoeken wijzen uit dat duurzaamheid en welzijn elkaar versterken. Een groene, biodiverse omgeving bijdraagt aan de gezondheid van mensen en het stressniveau verlaagt. Daarnaast draagt de aanwezigheid van groen in de stedelijke omgeving bij aan het ontstaan, voortbestaan en versterken van de sociale cohesie. Zo stimuleert het ontmoetingen tussen mensen en zorgt het daarnaast ook voor gevarieerder spel van kinderen, wat weer overgewicht onder kinderen doet laten afnemen (bron: Wageningen Universiteit). Ook voorkomt het wateroverlast, uitdroging van gronden en hittestress. Tevens zijn we ervan afhankelijk voor onze voedselvoorziening. Hergebruik van grondstoffen, schone energie en schone mobiliteit zorgen voor een gezondere leefomgeving met minder uitstoot van CO₂ en luchtvervuilende stoffen. En wat te denken aan een zwerfafvalvrije omgeving. Deze draagt bij aan een prettiger leven en draagt bij aan het verminderen van watervervuiling en ongedierte. Een lokale gemeenschap met duurzaam handelen in het DNA, biedt een hogere kwaliteit van leven.

Een duurzame gemeente is economisch sterker

Consumenten willen steeds vaker een duurzame, transparante bedrijfsvoering waarbij duidelijk is waar producten vandaan komen, hoe ze worden gemaakt en wat de impact

op het milieu en de samenleving is. Meerdere onderzoeken wijzen uit dat duurzaam ondernemen leidt tot betere (financiële) prestaties, op korte maar vooral op lange termijn. Duurzame bedrijven hebben niet alleen lagere energie- en afvalkosten, gebruiken minder dure grondstoffen en bereiken ook meer klanten. Verder wijzen onderzoeken uit dat een groene (duurzame) omgeving een belangrijke economische waarde heeft. Huizenprijzen in groene wijken, langs water of groengebieden zijn verhoudingsgewijs hoger. Tevens verhoogt groen de toeristische waarde van een gebied.

Een duurzame gemeente draagt bij aan kansen voor iedereen

Door duurzaam te handelen lever je een bijdrage aan een schoner milieu en een betere samenleving. Zo wordt bijvoorbeeld de energierekening betaalbaarder voor iedereen wanneer we energiezuiniger wonen en werken en levert lokaal hergebruik van materialen kansen op voor de lokale economie, ook voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door hier structureel op in te zetten, dragen we bij aan een betere toekomst voor de generaties die nog volgen.

1.2. Keuzes en prioriteiten in duurzaamheid

Wij vinden het als gemeente belangrijk om duurzaamheid concreter en tastbaarder te maken. Zo krijgt iedereen een goed idee bij wat we precies willen bereiken. Daarvoor maken we keuzes in wat wij in dit beleid onder duurzaamheid verstaan. Zo werken we met focus en dus gericht aan een aantal duurzaamheidsthema's. Die focus hebben we aangebracht aan de hand van de zeventien Sustainable Development Goals ofwel Global Goals van de Verenigde Naties.

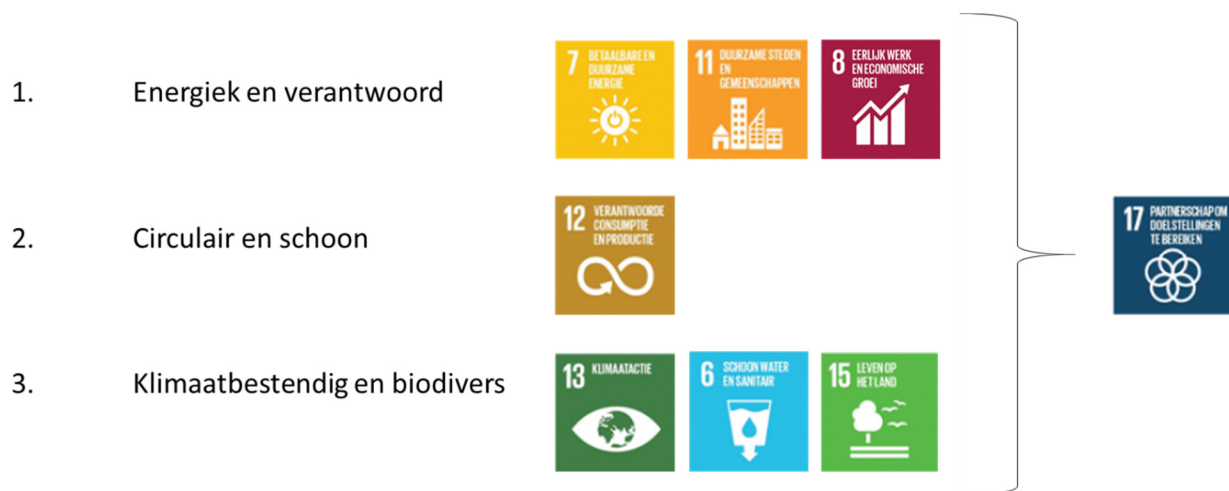
Figuur 1.1: Global Goals van de Verenigde Naties.

De Global Goals zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld in een nieuwe mondiale agenda. Het doel van deze agenda is een duurzamere, leefbaardere wereld in 2030. Nederland en een groot aantal gemeenten heeft zich aan deze Global Goals gecommitteerd. Vrijwel alle Global Goals raken direct of indirect het beleid van de gemeente Vijfheerenlanden. In dit duurzaamheidsbeleid richten we ons op acht Global Goals. Deze acht Global Goals hebben we vertaald naar concrete doelen en acties waar we de komende tijd in Vijfheerenlanden aan werken. In gesprek met inwoners, bedrijven, organisaties, instellingen en gemeenteraad zullen we prioriteiten aanbrengen. Zo werken we met z'n allen gericht aan de belangrijkste opgaven om van gemeente Vijfheerenlanden een gemeente te maken die bewust omgaat met haar leefomgeving.

Onze prioriteiten zijn:

- Energiebesparing in gebouwde omgeving, toename opwekking van duurzame energie (gemeenteraad en partners).
- Verduurzamen van de bedrijvigheid (maatschappelijk verantwoord ondernemen).
- Tegengaan van verspilling en restafval.
- Vergroten leefbaarheid, vooral het voorkomen van zwerfafval en afvaldump, maar ook meer biodiversiteit en groen en het goed voorbereid zijn op klimaatveranderingen.
- Vergroten bewustwording, een belangrijk uitgangspunt in dit beleid.

Deze prioriteiten hebben we samengevoegd drie duurzaamheidsthema's:

Figuur 1.2: Onze 3 duurzaamheidsthema's, gekozen Global Goals en partnerschap

Partnerschap is daarbij de basis en het leidend principe wat verderop wordt uitgelegd.

1.3. Welke uitgangspunten hanteren wij?

In dit beleid geven we een aantal uitgangspunten die wij-als gemeente-onmisbaar vinden voor een goede en succesvolle uitvoering. We hanteren ze dan ook consequent wanneer we aan de uitvoering van dit Beleid werken en vervolgstappen maken.

Uitgangspunt 1: we kiezen voor CO₂-neutraal

CO₂-neutraal, energieneutraal of klimaatneutraal zijn termen die regelmatig voorbij komen als het gaat om duurzaamheid. Deze termen worden vaak door elkaar gebruikt. Ze zijn echter wezenlijk verschillend:

- Energieneutraal staat voor het niet meer energie verbruiken, dan dat op duurzame wijze wordt opgewekt. Compensatie (bijvoorbeeld door bosaanplant) is hierbij geen optie.
- Met klimaatneutraal wordt vaak bedoeld dat er geen gassen worden uitgestoten die bijdragen aan klimaatverandering.
- De term CO₂-neutraal is de situatie waarbij de CO₂-emissies (al dan niet na compensatie) ten hoogste nul zijn. Overige broeikasgassen, zoals methaan zijn hierin niet meegenomen. Als er alleen wordt gewerkt aan CO₂-reductie, dan is CO₂-neutraal een betere term dan klimaatneutraal.

Als Vijfheerenlanden kiezen we voor CO₂-neutraal. Dit is de meest omvattende en breed toepasbare term en sluit aan bij wereldwijde en landelijke doelstellingen. Het akkoord

van Parijs en het Kabinetsbeleid gaan namelijk over CO₂-reductie en steeds meer beleidsmaatregelen worden gericht op de CO₂-winst.

Uitgangspunt 2: we brengen duurzaamheid dichtbij

Door te focussen maken we duurzaamheid concreter maar daarmee zijn we er nog niet. Duurzaamheid moet tastbaar, zichtbaar en overal zijn, voor iedereen. Alleen op die manier gaat het de nieuwe norm worden en houden we vanzelfsprekend bij iedere keuze rekening met de impact ervan op mens, dier en milieu (= bewust bekwaam gedrag). Verhoging van de bewustwording rond duurzaamheid is dan ook cruciaal bij de uitvoering van dit beleid. Wij als gemeente vervullen hierin een belangrijke rol.

Bij alle projecten is bewustwording een vast onderdeel. Dat doen we door kennis beschikbaar te stellen en over te dragen (via netwerken, onderwijs en kennisbijeenkomsten) maar ook door concrete voorbeelden, ofwel handelingsperspectief te geven. Deze voorbeelden zijn zichtbaar voor en door de gehele gemeente. Denk bijvoorbeeld aan nieuwe innovatieve producten uit lokaal ingezameld afval, hoogwaardige toepassing van tweede keuze groenten en fruit, zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen, emissieloos vervoer, enzovoorts.

Op die manier maken we duurzaamheid overal om ons heen voelbaar en tastbaar.

Uitgangspunt 3: de gemeente geeft het goede voorbeeld

Zeg wat je doet en doe wat je zegt! is onze lijfspreuk. Wij kunnen anderen beter motiveren tot duurzaam handelen als we zelf het goede voorbeeld geven. Daarom maken we extra werk van onze eigen ecologische voetafdruk. We prijzen ons gelukkig dat binnen onze samenleving een aantal koplopers verder is die daarbij ook nadrukkelijk het goede voorbeeld geven. (dorp Everdingen, VHL4GlobalGoals, enz.) We leggen daarbij de nadruk op het terug dringen van verspilling en restafval, duurzaam inkopen en energie.

Om dit voor elkaar te krijgen borgen we duurzaamheid in onze gemeentelijke organisatie. Waarna goed voorbeeld goed doet volgen en duurzaamheid bij alle bedrijven en organisaties een structureel onderdeel is van de handelingswijze. Hoe wij duurzaamheid borgen in onze gemeentelijke organisatie, staat beschreven in elk inhoudelijk hoofdstuk.

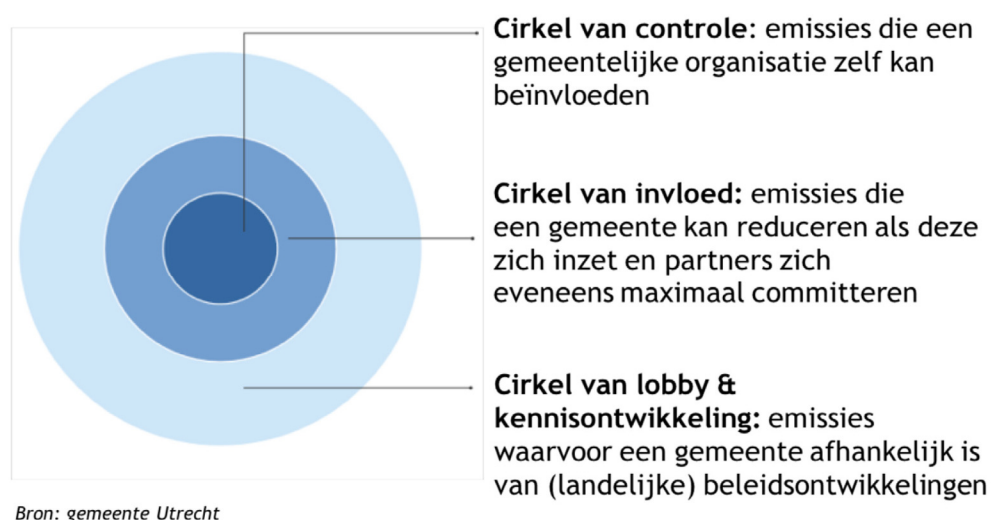
Uitgangspunt 4: we werken in contact met elkaar

Een duurzame gemeente bereik je niet alleen als gemeentelijke organisatie. We hebben elkaar en elkaars kennis, kunde, creativiteit en gedrevenheid nodig. Alleen ga je (soms) sneller maar samen kom je verder. Wij vinden het als gemeente belangrijk om verder te komen, met elkaar. Hierom zullen we intensief samenwerken met verenigingen, kennisinstellingen, het bedrijfsleven, regiogemeenten (AV en U10), omgevingsdienst Utrecht (ODRU), waterschap, provincie en natuurlijk onze inwoners. Het uitgangspunt van de gemeente Vijfheerenlanden is dat (inwoners-)participatie bewust wordt toegepast.

We investeren in participatietrajecten en overlegstructuren met onze partners zodat de samenwerking gestructureerd plaatsvindt. Het beleid wordt dan wel door ons opgesteld en inwoners, ondernemers, natuurorganisaties, LTO en andere belanghebbenden zijn betrokken en praten mee. In het vervolgproces om te komen tot een concreet uitgewerkt uitvoeringsprogramma worden verdere afspraken met derden gemaakt over de rol en positie in de uitwerking/uitvoering van maatregelen.

In de samenwerking besteden we nadrukkelijke aandacht aan verwachtingenmanagement. We spreken vroeg in het traject af wat we van elkaar kunnen verwachten, wat de mogelijkheden qua regelgeving zijn en waar iedereen wel of geen invloed op kan uitoefenen. Zo voorkomen we teleurstellingen tijdens of na het traject en houden we de energie en de wil om het samen een succes te maken van ons duurzaamheidsbeleid.

Als gemeente hebben we diverse rollen in het samenwerkingsproces. Van voorbeeldrol tot facilitator en lobbyist. Buiten discussie staat dat elke invloed die uitgeoefend kán worden, ook uitgevoerd wordt om duurzaam te zijn in 2050.

Figuur 1.3: Cirkels van invloed gemeente in energietransitie

Uitgangspunt 5: deze visie geeft richting maar biedt ruimte voor aanpassingen

Dit beleid geeft richting naar het jaar 2050, met doelstellingen voor de middellange termijn en concrete acties voor de korte termijn. Het is een richtinggevend document voor een duurzaam Vijfheerenlanden. Er is voldoende ruimte voor aanvullingen en bijstellingen van het beleid naar aanleiding van nieuwe trends, ontwikkelingen en inzichten. Iedere raadsperiode zal een nieuw uitvoeringsprogramma worden opgesteld. Zo kan met de laatste ontwikkelingen rekening worden gehouden.

Uitgangspunt 6: meten is weten

Feedback geven over behaalde resultaten is belangrijk voor continuïteit in duurzaam gedrag en om de (juiste) volgende stappen te kunnen zetten. Een goed inzicht in onze sterktes en zwaktes en de vooruitgang die we boeken is daarbij nodig. Dit is alleen niet eenvoudig en komt onder andere omdat niet alle duurzaamheidsaspecten goed gemeten (kunnen) worden. In dit beleid geven we per duurzaamheidsthema aan, hoe we de resultaten gaan meten (indien mogelijk).

2 ENERGIEK EN VERANTWOORD

Vijfheerenlanden zal in 2050 CO₂-neutraal zijn en op een verantwoorde manier ondernemen. Dat zijn we aan onze kinderen en kleinkinderen verplicht. CO₂-neutraal betekent dat we per saldo geen CO₂ uitstoten. Dat doen we door een combinatie van energiebesparing, duurzame opwekking en compensatie van onze CO₂-uitstoot. Zo gaan we klimaatverandering tegen en zorgen we ervoor dat iedereen, nu en in de toekomst, beschikt over voldoende schone energie. Door verantwoord te ondernemen versterken we onze concurrentiepositie, verhogen we het kennisniveau en gaan we bewust om met onze mensen, grondstoffen en het ecosysteem.

2.1. Waar staan we nu?

Energieverbruik algemeen

Op gebied van energie is er nog een lange weg te gaan, zoals ook het energietransitie Regio U10 onderzoek aangeeft. Eind 2016 was het energieverbruik voor alle sectoren in onze gemeente bijna 6815 TeraJoule (inclusief hernieuwbare warmte en snelwegen, exclusief luchtvaart)(Bron:Klimaatmonitor.databank.nl). De meeste energie gaat om in de industrie, gevolgd door de gebouwde omgeving en verkeer en vervoer.

Binnen de gebouwde omgeving in onze gemeente ging in 2017 de meeste energie (voornamelijk gas) om in woningen namelijk 66%. Opvallend is dat zowel het gas- als elektriciteitsverbruik van onze huishoudens redelijk gelijk dan wel lager ligt dan het landelijk en provinciaal gemiddelde (Bron: klimaatmonitor en waarstaatjegemeente.nl).

Het energieverbruik van ons als gemeentelijke organisatie, bestaat grofweg uit:

- a. het energieverbruik van gebouwen
- b. openbare verlichting (inclusief evenementenkasten, pompen en gemalen) en
- c. het energieverbruik voor de dienstkilometers verkeer en vervoer.

De gemeente beschikt in totaal circa 316 gebouwen die samen jaarlijks 24 TJ aan energie verbruiken. De gebouwen met het grootste energieverbruik - waar de gemeente de energierekening van betaalt - zijn de zwembaden, de gemeentekantoren, de grote Multi Functionele Accommodaties (MFA) en de sporthallen. Het energieverbruik van de openbare verlichting, pompen en gemalen betreft circa 9,33 TJ per jaar en die van de dienstkilometers van de gemeentelijke organisatie ruim 1 TJ per jaar. Een groot deel van

de gemeentelijke dienstkilometers wordt gereden met de elektrische auto's van 'We drive Solar' die met zonne-energie worden opgeladen.

Het gemeentelijk vastgoed is daarmee de grootste energieverbruiker binnen de gemeentelijke organisatie. Ten opzichte van het totale energieverbruik in de gemeente is het aandeel van de gemeentelijke organisatie beperkt: circa 0,5%. Desalniettemin is het effect van het beperken van dit verbruik groot, gezien de voorbeeldrol die de gemeente heeft.

Opwekking duurzame energie

Het duurzaam opwekken van energie in onze gemeente neemt toe. Er komen steeds meer zonnepanelen op daken en windturbines, warmte wordt steeds duurzamer geleverde en het gebruik van duurzame brandstoffen neemt toe. Toch wordt slechts 5% van het energieverbruik in onze gemeente duurzaam

opgewekt. De gemeente Vijfheerenlanden werkt samen met de gemeenten in de Utrechtse U16 regio om in 2030 1,8 TWh (6 480 TJ) duurzame elektriciteit op te wekken. Op dit moment (2020) wordt 19% van de hoeveelheid duurzaam opgewekt elektriciteit in de regio U16 in onze gemeente opgewekt. De opgave om CO₂-neutraal te worden is dus enorm te noemen en vraagt om een goede ruimtelijke inpassing.

Binnen de gemeente zijn al projecten uitgewerkt die bij dragen aan het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed zo zijn op de daken van het stadskantoor in Vianen en van de brede school in Ameide zonnepanelen gelegd.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Duurzaamheid is een agendapunt dat steeds belangrijker wordt binnen ons bedrijfsleven. Financieel voordeel is mede een drijfveer hiervoor. In 2016 is een energieconvenant Vijfheerenlanden van start gegaan als initiatief van Energiecoöperatie de Knotwilg, in samenwerking met de gemeente Vianen (nu onderdeel van de gemeente Vijfheerenlanden). De deelnemers spraken af om hun best te doen om in drie jaar tijd 10% energie te besparen, vertaald in 10% CO₂ reductie. Zeven deelnemers hebben over de jaren 2015-2018 hun CO₂-footprint compleet gemaakt. In 2018 is de CO₂-uitstoot 12,6 % gedaald t.o.v. het referentiejaar. Dat is een heel mooi resultaat, het betekent dat de deelnemers samen de afgesproken 10% CO₂-reductie hebben behaald. Deze reductie is vooral behaald op: minder zakelijk verkeer, inkoop van groene stroom en de installatie

van zonnepanelen We gaan nu bezig binnen Vijfheerenlanden een verkenning naar verduurzaming bedrijven op te pakken. Na deze verkenning zullen we de ambities bepalen en kijken wat mogelijk is.

De landelijke overheid is verantwoordelijk voor het innovatiebeleid. De gemeente Vijfheerenlanden heeft geen beleid ontwikkeld om innovaties te stimuleren. De gemeente is wel bezig met het scheppen van de randvoorwaarden om innovatie te stimuleren zoals bij het aardgasvrij maken van de gemeente. Ook kan de gemeente bedrijven en instellingen wijzen op het landelijk beleid en hen ondersteunen bijvoorbeeld bij de aanvraag van een subsidie. De nieuw aan te trekken medewerker afval en circulariteit kan dit ook meenemen in de beleidsontwikkeling.

2.2. Wat willen we bereiken?

We willen dat Vijfheerenlanden in 2050 volledig CO₂-neutraal is en daarvoor mikken we op de volgende korte(re) termijn ambities:

1. In 2030 is 70% van al het maatschappelijk vastgoed voor zover mogelijk CO₂-neutraal. Binnen het nieuwe vastgoedbeleid en duurzaam meerjaren-onderhoudsprogramma wordt dit verder uitgewerkt.
2. In 2030 is in Vijfheerenlanden het energieverbruik bij bedrijven en in de gebouwde omgeving met 30% gereduceerd ten opzichte van 1990.
3. In 2030 is bij de bedrijven in Vijfheerenlanden maatschappelijk verantwoord ondernemen iets waar men aan werkt. Dit zal binnen de economische visie meegenomen worden.

2.3. Hoe doen we dat?

Energie die je niet gebruikt, hoef je ook niet op te wekken. Energiebesparing is daarom de eerste stap naar een gemeente die CO₂ neutraal is in 2050. Daarnaast continueren, en stimuleren we projecten voor het opwekken van duurzame energie, binnen de gemeente. Bewustwording en inspireren tot duurzaam gedrag en initiatieven is daarbij onontbeerlijk. Dit kunnen we niet alleen we doen dat samen met onze partners. Daarnaast zullen we veel samenwerken met de woningcorporaties, zorginstellingen en het verenigd bedrijfsleven (BIS, ..enz).

Gemeente als voorbeeld

- We gaan zelf ons (maatschappelijk) vastgoed verduurzamen. De ambitie is om al het maatschappelijk vastgoed voor zover mogelijk CO₂-neutraal te maken voor

2030. Binnen het nieuwe vastgoedbeleid en duurzaam meerjaren-onderhoudsprogramma wordt dit verder uitgewerkt. Op onze geschikte daken leggen we zelf zonnepanelen of we stellen ze beschikbaar voor zonnepanelen van derden. We onderzoeken of we gebruik kunnen maken van de warmte van onze riolering, gemalen en oppervlaktewater of de zuiveringen, gemalen en oppervlaktewater van het waterschap als alternatieve warmtevoorziening, in plaats van gas. In de transitievisie warmte wordt dit verder vormgegeven.

- We ontwikkelen ons naar een organisatie die niet meer in afdelingen of beleidsvelden denkt, als het gaat om duurzaamheid. Dit borgen we onder andere doordat duurzaamheid een standaard paragraaf is in onze beleidsnota's, college- en raadsvoorstellen en begroting.
- De gemeentelijke organisatie is zich meer en meer bewust van de impact van gemeentelijke besluiten op het klimaat. Hiervoor leggen we een link tussen de totale CO₂-opgave en de gemeentelijke begroting en toetsen we gemeentelijke besluiten op een eenvoudige en eenduidige manier aan de CO₂-opgave. Dit maakt het mogelijk om bij elk raadsvoorstel in beeld te brengen in hoeverre het voorstel bijdraagt aan het realiseren van onze klimaatambities.
- Om de bijdrage van onze eigen organisatie goed in beeld te krijgen zullen we een CO₂-footprint op laten stellen en jaarlijks monitoren.

Samen aan de slag

Bewust bekwaam

- In samenwerking met onder andere Energie coöperaties maken we onze inwoners actief bewust van hun energieverbruik en mogelijkheden dit gebruik te beperken.
- Vanuit de RRE subsidie van het Rijk hebben we samen met partners een samenwerking in het een energieloket. Hier kunnen inwoners terecht voor allerlei (ondersteunings)vragen met betrekking tot de energietransitie, zoals gezamenlijke inkoop van besparingsmaatregelen of lokaal opgewekte duurzame energie.

Energiebesparing

- In 2030 is de woningvoorraad in Vijfheerenlanden verduurzaamd. Zoals al in de woonvisie is aangegeven, streven we met z'n allen naar een woningvoorraad met minimaal gemiddeld

energielabel C. Dit is de eerste, essentiële, stap naar een aardgasvrije toekomst. Onze woningcorporaties zijn daarbij belangrijke partners. De particuliere woningbezitters stimuleren we - naast informatievoorziening en een lokaal energieloket en een pilot 'aardgasloze wijk' energiedorp Everdingen te onderzoeken.

- Bij gronduitgifte voor nieuwbouwwoningen en nieuwe bedrijventerreinen verkennen wij of we ENG – EnergieNeutrale Gebouwen – als een van de uitgiftecriteria gaan toepassen. We onderzoeken of we dit vast kunnen leggen in onze omgevingsvisie en het omgevingsplan en de uitwerking van een nieuw grondbeleid.

Opwekking duurzame energie

- In 2021 stellen we een transitievisie warmte op waarin we aangeven hoe we omgaan met een alternatieve warmtevoorziening in de gemeente. Dit plan zal uiterlijk eind 2021 gereed is. Dit doen we in goed overleg met onze inwoners en partners zoals de energiecoöperatie, netbeheerders, woningcorporaties, LTO, waterschappen enzovoorts.
- We stellen binnen het project Landbouw/landsschapsvisie grootschalige energieopwekking op die aangeeft hoe we maximaal kunnen inzetten op zonne-energie op bestaande daken dus met zo min mogelijk ruimtelijke impact. Ook dit doen we samen met onze inwoners en partners zoals de energiecoöperatie, netbeheerders, LTO, waterschappen, enzovoorts.
- Samen met de waterschappen onderzoeken we hoe we ons rioolgemalen en zuiveringen en eventueel de dijken binnen de gemeente kunnen inzetten voor de warmte transitie.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

- We stimuleren ons bedrijfsleven - dat internationaal handelt - om deel te nemen aan de convenanten voor internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO). Hierin staan afspraken over hoe bedrijven samen met maatschappelijke organisaties en de overheid eventuele misstanden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en milieu kunnen voorkomen.
- De Wet Milieubeheer zien we als een duidelijke ondergrens. De eisen die deze wet en ook de Europese Energie-Efficiency richtlijn stelt aan energiegebruik, monitoring en het treffen van maatregelen bij bedrijven, gaan we goed controleren. Hierover gaan we in gesprek met de Omgevingsdienst Utrecht.

2.4. Hoe meten we?

- Jaarlijks monitoren we onze energieprestaties middels de landelijk Klimaatmonitor. We monitoren het energiegebruik, verdeeld naar de sectoren (met o.a. de energielabels van onze woningen) en de opwekking van duurzame energie.
- 1 maal per 4 jaar zullen we als gemeentelijke organisatie vanuit de Europese EED richtlijn onze energieprestatie moeten auditeren.
- Jaarlijks monitoren we het aantal bedrijven uit onze gemeente dat deelneemt aan de IMVO-convenanten?

3 CIRCULAIR EN SCHOON

Onze grondstoffen raken op. Dat het bewust omgaan met onze spullen, verpakkingen en voedsel nog geen gemeengoed is, blijkt wel uit de krantenkoppen. Jaarlijks gooien we per persoon zo'n 50 kilogram aan goed voedsel weg en onze verpakkingen zijn de bron van de plastic soup in onze oceanen. En wat te denken van de luchtverontreiniging door het vervoer van al onze grondstoffen en materialen? Wij vinden het tijd om echt stappen te zetten naar een circulaire en schone gemeente!

3.1. Waar staan we nu?

Circulair

In onze gemeente (als ook landelijk) kennen we nog steeds veel lineaire productieprocessen. Dat betekent dat er diverse reststromen zijn die we niet hergebruiken of recycleren. Hoeveelheden zijn niet bekend. Voor het meten van de voortgang naar een circulaire economie is een monitor in ontwikkeling door het CBS, waarbinnen ook op gemeenteniveau data beschikbaar komen. Als het gaat om hergebruik en recycling van ons huishoudelijk afval, ligt de gemeente op koers. Gemiddeld wordt in Vijfheerenlanden 197 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar ingezameld (bron: waarstaatjegemeente.nl). Daarmee behoort Vijfheerenlanden tot de categorie gemeenten die nog veel moet doen om de landelijke (VANG-)doelstelling van 100 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner te halen. De stap naar de doelstelling van 30 kilogram huishoudelijk restafval in 2025 is nog fors te noemen. Afvalpreventie, voorkomen van verspilling en gescheiden afvalinzameling in de gemeentelijke organisatie zelf, verdient nadrukkelijk meer aandacht.

Op 10 mei 2017 is de gemeente partner geworden van de betonketen. In de betonketen worden bouwprojecten met duurzaam beton

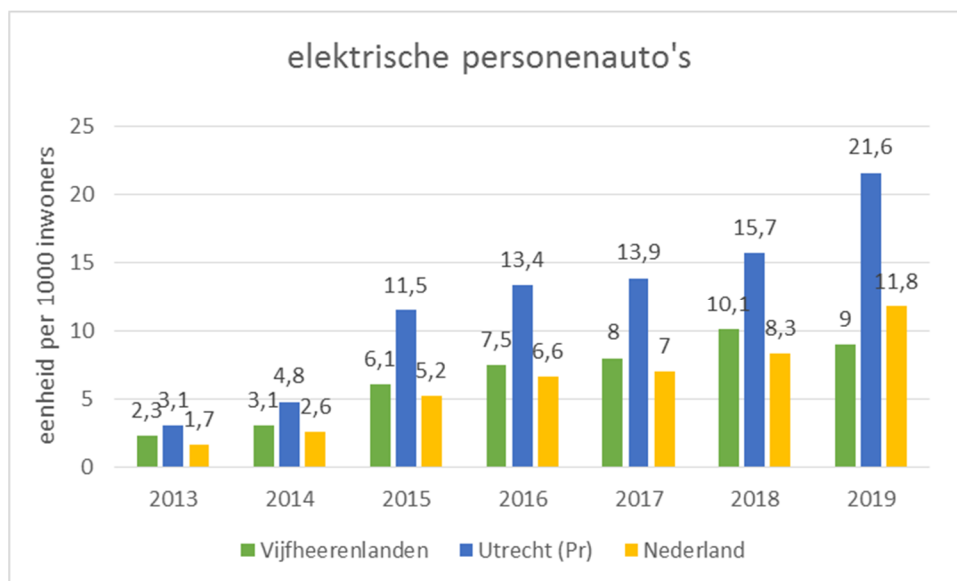

uitgevoerd, en wordt informatie over duurzaam bouwen en circulair opdrachtgeverschap uitgewisseld. Daarnaast is er in 2019 een bouwkringloopwinkel geopend in Vianen.

Schoon

Als Vijfheerenlanden staan we voor een schone en veilige openbare ruimte. Hierin heeft zwerfafval geen plaats. Uit de enquête van het inwonerspanel aug 2019 staat rommel op straat op de derde plaats op de lijst van overlast. De gemeente heeft zich tevens aangesloten bij de statiegeldalliantie. Een alliantie die de landelijke politiek begin 2018 duidelijk maakte dat er veel maatschappelijk draagvlak is voor uitbreiding van het statiegeldsysteem naar kleine flesjes en blikjes. Naast deze ondertekening is het van belang dat we als gemeente maatregelen gaan nemen om zwerfafval te voorkomen op straat en tijdens evenementen.

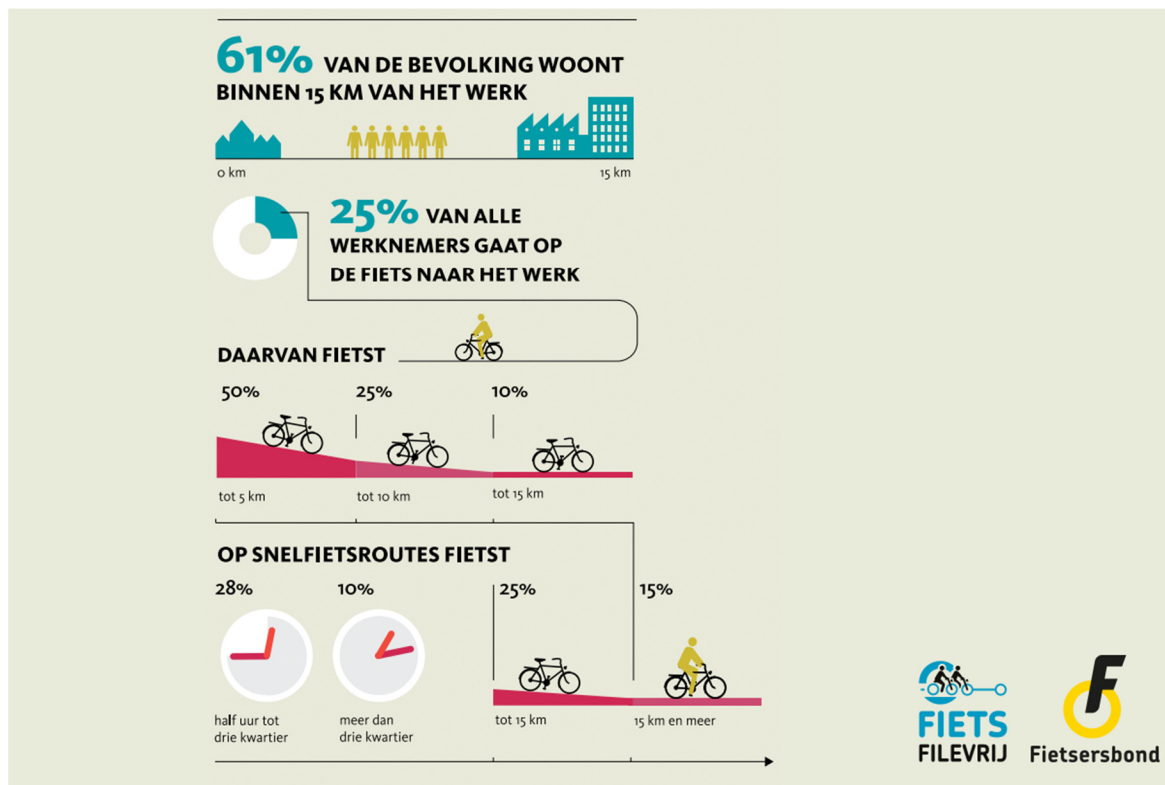
Als het gaat om innovatieve concepten voor duurzame en schone mobiliteit is er nog een slag te maken. Te vaak wordt ingezet op meer asfalt voor een betere bereikbaarheid. Als we kijken naar het aantal elektrische personenauto's in onze gemeente, dan lopen we (behoorlijk) achter op het Utrechtse gemiddelde. Datzelfde geldt voor het aantal elektrische laadpunten of tankpunten voor biobrandstof.(bron: waarstaatjegemeente.nl)

Figuur 4: Aantal elektrische personenauto's per 100.000 personenauto's
De gemeentelijke organisatie rijdt al wel in zero emissie deelauto's.

Ook het stimuleren van de fiets is een mogelijkheid om een duurzame en schone mobiliteit te bereiken. Als fietsstad scoren we ook onder het landelijk gemiddelde. Het aanleggen van snelfietspaden zal meer mensen stimuleren de fiets te nemen. Hiermee sluiten we aan op de mobiliteitsvisie. Uit onderzoek van de fiets bond blijkt dat 61% van

de bevolking woont binnen 15 km van het werk daarvan gaat 25 % op de fiets naar het werk.

3.2. Wat willen we bereiken?

1. In 2050 bestaat in Vijfheerenlanden geen (rest)afval en verspilling meer. Alle materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde kringlopen.
2. In 2030 is de leefomgeving in Vijfheerenlanden vrij van zwerfafval.
3. In 2050 is de mobiliteit in Vijfheerenlanden innovatief en schoon. Vervoersbewegingen zijn zonder emissies en vrij van fossiele brandstof.
4. In 2050 is de bedrijvigheid in Vijfheerenlanden schoon en emissieloos.

3.3. Hoe doen we dat?

Gemeente als voorbeeld

- We maken een actieplan om afval en verspilling binnen onze organisatie te voorkomen. Doel van dit plan is dat we als gehele organisatie denken in grondstoffen in plaats van afval. Op basis van dit plan werken we onder andere papierloos en zijn er afspraken met onze facilitair team die zorgt voor de lunch in de middag. Zo maken we zichtbaar gebruik van tweede keuze groenten en fruit en gebruiken we geen wegwerpartikelen zoals bijvoorbeeld plastic rietjes of

bestek. Onze medewerkers zijn de ambassadeurs voor een circulair Vijfheerenlanden. In het beleidsplan circulair werken we dit verder uit.

- We stellen duurzaam inkoopbeleid op. In dit beleid staat in ieder geval dat we afval en verspilling zoveel mogelijk voorkomen door bij onze inkoop rekening te houden met de afvalfase van een product of werk. Ook passen we bij alle inkopen het afweegcriterium van TCO (Total Cost of Ownership) waar mogelijk toe, waarbij we dus ook rekening houden met de kosten van het weer hergebruiken van het product.
- Afval dat toch ontstaat binnen onze organisatie, scheiden we aan de bron waar het moet en na waar het kan. Samen met de verwerker wordt er dit jaar een start gemaakt met het opstellen van een gezamenlijk grondstoffenbeleid.

Samen aan de slag

Bewust bekwaam

- Het voorkomen van voedselverspilling en afval maken we leuk en meer zichtbaar. Dat doen we samen met onze maatschappelijke instellingen (zoals de stichting VHL4GlobalGoals), sociale werkplaatsen en het bedrijfsleven. Door permanente en mobiele circulaire hotspots in te richten: plekken waar je hippe hergebruikte spullen kunt kopen en dingen kunt laten repareren of ruilen. Tijdens evenementen is het voorkomen van voedselverspilling en zwerfafval en het hergebruiken van afval een gewoonte.
- Het lokale bedrijfsleven (met name maakindustrie en lokale supermarkten) stimuleren we om voedselverspilling en onnodige verpakkingen te voorkomen.
- Het - nog op te richten - duurzaam platform van bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners werkt een gezamenlijke communicatiestrategie uit voor bewustwording en gewenst gedrag als het gaat om duurzame mobiliteit.

Circulair

- De gescheiden inzameling van huishoudelijk afval voor hergebruik vindt kleinschalig, met hoge service en zichtbaar plaats door lokaal betrokken mensen (met een afstand tot de arbeidsmarkt). Zo wordt afval geen nutteloos overblijfsel met onbekende bestemming, maar een verzameling waardevolle stoffen waar we samen nog mooie nieuwe producten van kunnen maken. En het schept extra

lokale werkgelegenheid. Dit doen we in samenwerking met onze inwoners, sociale werkplaatsen, maatschappelijke organisaties en afvalinzamelaars en -verwerkers.

- Nieuwe of te renoveren gebouwen en woningen ontwerpen we in de toekomst levensloopbestendig en volgens de Cradle to Cradle (houdt in dat producten na gebruik kunnen worden hergebruikt in een nieuw product of als grondstof kunnen dienen. Ze keren na gebruik weer terugkeren in de biologische of technologische kringloop) principes. Hierover maken we afspraken met de woningbouwcorporatie, projectontwikkelaars en het bedrijfsleven. We onderzoeken welk instrumentarium hiervoor het meest geschikt is (bijvoorbeeld GPR (Een software systeem om duurzaam bouwen inzichtelijk en bespreekbaar te maken)) en welke ambities we precies gaan vastleggen. We leggen de uitgangspunten vast in onze omgevingsvisie en ons omgevingsplan en hanteren deze – waar het kan – zelf bij de uitgifte van onze gemeentelijke gronden.
- Samen met financiële instellingen en maatschappelijke organisaties, faciliteren we in de toekomst een online platform dat de materialenstromen van bedrijven in Vijfheerenlanden in kaart brengt en zoekt naar matches tussen vraag en aanbod. Hierbij kan het gaan om het uitwisselen van materialen, maar ook om energie, water, mobiliteit e.d.

Schoon

- Zwerfafval voorkomen we door de toepassing van gedragskundige maatregelen, in overleg en samenwerking met kennisinstellingen, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Dit doen we door duwtjes in de goede richting te geven (ook wel nudging genoemd) of door omstandigheden te creëren (met geur of kleur) die gewenst gedrag oproepen (ook wel priming genoemd). Denk hierbij aan voetstapjes op trottoir die je leiden naar de afvalbak of een citroengeur voor 'schoon' gedrag. Het opruimen van zwerfafval dat toch ontstaat, is het cement van ons zwerfafvalbeleid. Vuil trekt immers nog meer vuil aan. Een schone omgeving zet de norm. Burgerinitiatieven stimuleren we door (eventuele financiële) ondersteuning. NederlandSchoon wil zwerfafval in Nederland voorkomen en bestrijden door campagnes te voeren tegen zwerfafval, onderzoek te doen, partners te adviseren en aanstekelijke acties op te zetten. We leggen nadrukkelijk de verbinding naar het grondstoffenbeleid van de gemeente.
- Ons duurzaam mobiliteitsbeleid is gericht op het voorkomen van verplaatsingen. Verplaatsingen die wel plaatsvinden, zijn schoon. Dit betekent dat we maximaal inzetten op voet- en fietsverkeer, aansluiting zoeken op de provinciale snelfietsroutes en inzetten op zero-emissie vervoer bij de aanbesteding van

regionaal openbaar en/of groeps- en zorgvervoer. We stimuleren elektrisch vervoer waar mogelijk. Ons mobiliteitsbeleid borgen we in de omgevingsvisie.

- Samen met bedrijven en regiogemeenten werken we aan een werkgeversaanpak voor duurzaam vervoer. Met grote(re) werkgevers gaan we afspraken maken met betrekking tot duurzaam mobiliteitsmanagement en op onze bedrijventerreinen wordt duurzame mobiliteit dan een onderdeel van het parkmanagement.

3.4. Hoe meten we?

Circulair

- Totdat een landelijke monitor beschikbaar is, meten we de voortgang naar een circulair samenleving door het gebruik van een aantal losse CBS-indicatoren en eigen indicatoren:
 - % scheiding van huishoudelijk afval en de samenstelling van het huishoudelijk restafval
 - Kennis, houding en gedrag van inwoners t.o.v. een circulaire economie (via inwonersenquête)
 - Aantal en % bedrijven in recycling/hergebruik/biobased t.o.v. alle bedrijven
- Als gemeentelijke organisatie zetten we een eigen monitoringssysteem op om jaarlijks te meten hoe we verspilling en restafval binnen onze organisatie voorkomen.

Schoon

- De vervuiling van de leefomgeving met zwerfafval meten we iedere twee jaar door een beeldkwaliteitsmeting volgens de CROW-methodiek (CROW is een non-profit kennispartner voor (decentrale)overheden, aannemers en adviesbureaus en heeft een methodiek ontwikkeld voor het meten van de beeldkwaliteit ten aanzien van zwerfafval.
- Jaarlijks meten we het energieverbruik voor verkeer en vervoer en het aantal elektrische en waterstofvoertuigen via de klimaatmonitor.

4 KLIMAATBESTENDIG EN BIODIVERS

Iedereen is ervan overtuigd dat het klimaat aan het veranderen is, hoe snel blijft een discussie. De zomer van 2019 heeft alle records gebroken qua hitte en droogte en zelfs de zomer van 2018 verslagen die op zijn beurt de zomer van 1976 heeft verslagen. We zien de laatste jaren al meer periodes met droogte of extreme neerslag, dit vraagt aanpassingen in zowel de bebouwde omgeving als in het groene gedeelte van onze gemeente. Kijken we naar de biodiversiteit dan wijzen landelijke data uit dat de bij met uitsterven wordt bedreigd en het aantal insecten(soorten) dramatisch afneemt. Het uitsterven van de bij kan vergaande consequenties hebben voor onze voedselvoorziening.

Wij willen ook in de toekomst een veilige en leefbare Vijfheerenlanden en gaan daarom voor volledige klimaatbestendigheid en veel meer biodiversiteit.

4.1. Waar staan we nu?

Een groene leefomgeving met voldoende biodiversiteit en aandacht voor bijvoorbeeld de juiste boom op de juiste plaats, verdient nog de nodige aandacht. Vijfheerenlanden scoort in de groenindex (Groenmonitor - Wageningen Environmental Research) laag op de lijst van groenste gemeente van Nederland (data uit 2017 staat Zederik op plaats 284, Leerdam op 341 en Vianen op 363 dus op een gemiddelde plaats 328 van 388 gemeenten). De groenindex geeft de groenheid binnen de bebouwde kom aan.

Ook op het gebied van natuur en landschap scoort Vijfheerenlanden volgens het Telos-rapport van de rekenkamercommissie iets slechter dan vergelijkbare gemeenten.

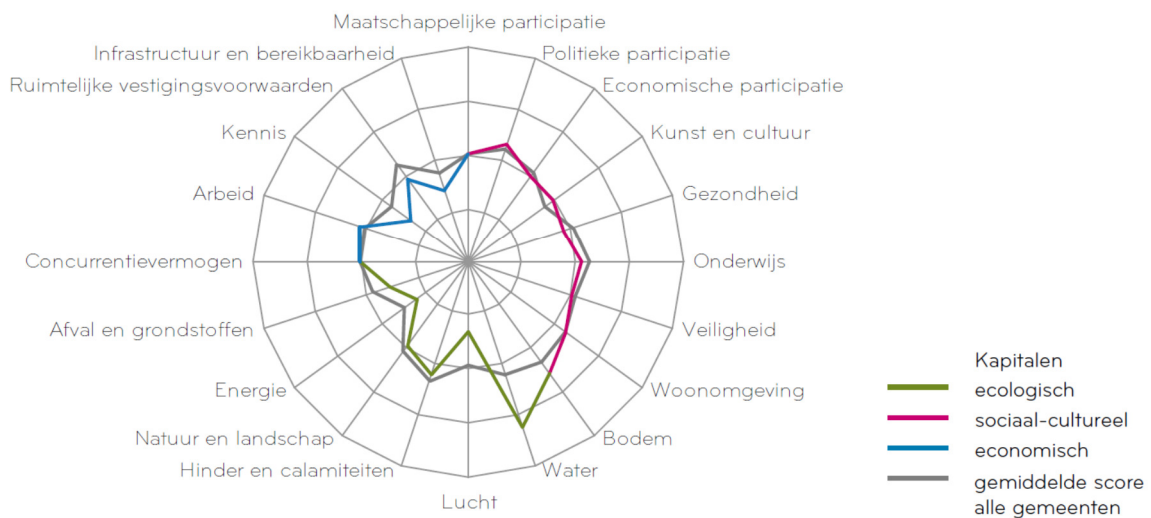
Bij afwegingen in de openbare ruimte kan nog meer rekening gehouden worden met aspecten als CO₂-uitstoot, fijn stof, voorkomen van hittestress, natuurbeleving, wateropvang enzovoorts. Integraal ontwerpen – met oog op de klimaatveranderingen – is nog geen gemeengoed. Met betrekking tot het buitengebied wordt nu onderzocht hoe dit zo vitaal en duurzaam mogelijk kan zijn. Tevens wordt er gewerkt aan een nieuw Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) dat eind van 2021 klaar

moet zijn. Ecologisch beheer (insectenvriendelijk) en klimaatbestendigheid wordt hier in meegenomen.

Als werkregio Alblasserwaard Vijfheerenlanden (A5H) hebben we vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) een bijdrage gekregen om een versnelling aan te brengen in de aanpak van Klimaatadaptatie en Bodemdaling in de regio. In deze versnelling gaan we risicodialogen voeren en krijgen we een gezamenlijk integrale benadering en gedeeld eigenaarschap; vastgelegd in een RAS.

Resultaten voorraden

Figuur 4.1: resultaten Telos-rapport

4.2. Wat willen we bereiken?

1. In 2030 is de groenindex van Vijfheerenlanden gestegen.
2. In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Vijfheerenlanden de biodiversiteit per saldo minimaal gelijk blijft en niet geschaad worden. Bij nieuwe projecten percentage 5% extra vergroenen.
3. In 2030 zorgen we dat bij alle activiteiten in Vijfheerenlanden de bodem- en waterkwaliteit verbeterd worden.
4. In 2050 is Vijfheerenlanden volledig klimaatbestendig (klimaatadaptatie, verdroging en hittestress).

4.3. Hoe doen we dat?

Gemeente als voorbeeld

- (Her)inrichting van de openbare ruimte in diverse woonkernen in Vijfheerenlanden. Een kans daartoe is bijvoorbeeld aanwezig bij de herinrichting van de bestaand bebouwde gebieden in de gemeente. Ook werken we aan de uitvoering van de integrale visie openbare ruimte en het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan +, met als voorbeeld het afkoppelen van het regenwater in de Binnenstad van Vianen.
- We onderzoeken de mogelijkheid om het gemeentelijk vastgoed de –daarvoor geschikte- daken en gevels te ‘vergroenen’. Een groen dak of gevel zorgt niet alleen voor een goede isolatie maar houdt ook meer water vast, voorkomt hittestress en zorgt voor meer biodiversiteit en groenbeleving.
- Onze bermen gaan we extensief beheren. We zaaien ze in met een bloemen mengsel vriendelijke voor bestuivende insecten op goed zichtbare plekken waar veel mensen komen voor meer bewustwording en op plekken waar we verbindingen kunnen creëren tussen netwerken Dit wordt uitgewerkt in het groen- en biodiversiteitsbeleid
- Ruimten rondom ons vastgoed richten we klimaatvriendelijk in met aandacht voor wateropvang en groen om hitte stress tegen te gaan.
- Verder ondersteunen en doen we mee in de projecten insectenbermen, Prachtsloten en ondersteunen Utrechts Landschap in project Watersnip.

Samen aan de slag

Bewust bekwaam

- Ons watersysteem en het groen wat daarbij hoort verbindt ons. Water- en groenbeleving stellen we centraler in onze ruimtelijke plannen, waaronder omgevingsvisie/-plan. Voor bewustwording koppelen we het goed voorbereid zijn op de gevolgen van klimaatveranderingen (hitte, droogte en wateroverlast) aan deze water- en groenbeleving. We zijn op dit moment bezig met het opstellen van een regionale adaptatie strategie (RAS) die we in samenwerking met de regio A5H en het waterschap uitwerken.
- Samen met het waterschap en maatschappelijke organisaties, maken we duidelijk hoe we samen het verschil kunnen maken door onder andere onze tuinen te vergroenen. Dit gaan doen we via diverse communicatiekanalen.

- Biodiversiteit bestaat uit planten en dieren. Om biodiversiteit op te bouwen kan het één niet zonder het ander. Veel diersoorten kunnen alleen overleven wanneer de juiste planten aanwezig zijn. Voor voedsel, voor schuilplaats en voor nestgelegenheid. Planten hebben vaak bepaalde diersoorten nodig voor bijvoorbeeld bevruchting, zodat deze soorten ook afhankelijk zijn van de aanwezigheid van deze soorten. Wanneer we de biodiversiteit willen opbouwen is het daarom van belang dat er balans wordt aangebracht tussen planten en dieren. Kortom, er dient een goed ecosysteem opgebouwd te worden. Hierbij is het niet voldoende om alleen aan te planten.
- Wanneer de juiste voorwaarden voor dit ecosysteem aangebracht zijn, moet ook het beheer hierop aangepast worden, om instandhouding te verzekeren.
- Door dit via verschillende communicatiekanalen te verspreiden wat de voordelen zijn van het biodiverser maken van de gemeente.

Klimaatbestendig

- We onderzoeken of financiële prikkels (korting regenton, financiële prikkel voor het minder verharde van de tuin, etc.) voor particuliere woningbezitters en huurders mogelijk zijn om initiatieven te stimuleren voor het 'vergroenen' van huis en tuin. Dit doen we in overleg met onder andere onze woningbouwcorporaties.
- De uitkomst van de stresstest en het beleid uit de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptie borgen wij in onze omgevingsvisie en omgevings- en rioleringsplan. Dat doen we in nauwe samenwerking met de waterschappen en in dialoog met onze inwoners, bedrijven en andere externe partners waarbij de verantwoordelijkheden helder worden voor iedereen. Klimaatadaptatie wordt in ieder geval een integraal onderdeel van onze ruimtelijke plannen.
- De versterking van de groen-blaauwe structuren binnen en buiten de bebouwde kom.

BIODIVERS

De opbouw van biodiversiteit kunnen we alleen samen met onze inwoners en ondernemers doen. Het overgrote deel van de grond, in onze gemeente, is immers van particulieren. Zowel binnen als buiten de bebouwde kom willen we inzetten op het verhogen van de biodiversiteit. Binnen de bebouwde kom zorgen we zelf voor meer biodiversiteit in onze plantsoenen en bermen. Daarnaast stimuleren we onze inwoners om voor meer biodiversiteit te zorgen in hun tuinen.

Buiten de bebouwde kom bestaat ons grondgebied voornamelijk uit agrarische percelen en natuur. We werken nauw samen met natuur beherende organisaties en ondersteunen hen zo nodig bij het behouden en vergroten van de biodiversiteit in de natuurgebieden.

Voor de agrarische sector stellen we Landbouwbeleid op. Hierin zullen we ingaan op welke manieren we, met de boeren, kunnen zorgen voor meer biodiversiteit op de agrarische percelen.

We stimuleren natuur inclusieve landbouw voor meer biodiversiteit. De landbouw is een belangrijk onderdeel van de oplossing voor het natuurverlies. We zoeken hiervoor samenwerking met het Nationaal Groenfonds, de LTO, Zuid-Hollandslandschap, Utrechtslandschap en lokale partijen zoals het groenste hart, Natuur en vogelwacht en borgen het in de landschap- en landbouwvisie.

- We gaan met onze samenleving aan de slag om onze openbare en particuliere ruimtes meer en meer om te vormen tot natuuroases. Met en op initiatief van inwoners, maatschappelijke organisaties zoals IVN, de tuinbranche, bedrijfsleven en de woningbouwcorporaties zetten we in op meer groen dicht bij huis en werkomgeving, met oog voor biodiversiteit. Dit kan door bijvoorbeeld groene parkeerplaatsen, groene daken en -gevels, meer vaste planten in openbaar groen. Dit doen wij als gemeente in ieder geval bij de (her)ontwikkeling van nieuwe woon-, werk- en recreatiegebieden. Dit borgen wij door helder groenbeleid en een integraal ontwerp kader voor de openbare ruimte.

4.4. Hoe meten we?

- We meten met behulp van de groenindex (www.groenmonitor.nl) of onze score voor groen binnen de bebouwde kom verbetert.
- Periodiek voeren we een stresstest uit (bij voorkeur 1x per 5 jaar) om te meten of we voldoende zijn voorbereid op klimaatveranderingen. Dit is een stresstest conform de landelijke richtlijnen.

- Biodiversiteit laat zich lastig meten. De meeste onderzoeken en monitors gaan over (inter-)nationale stand van zaken rond insecten en bijvoorbeeld bijen. Gegevens op regionale schaal zijn er wel.
- Op basis van de inzet van de stimuleringsbijdragen meten we jaarlijks het aantal initiatieven voor meer groen en biodiversiteit en betere voorbereiding op klimaatverandering.

5 SAMENWERKING MET ANDEREN EN ROLLEN GEMEENTEN

5.1 Communicatie en Participatie

Duurzaamheidsbeleid is beleid dat we samen met onze bestuurders, inwoners en ondernemers moeten maken. Alleen door het beleid te vertalen naar concrete actieplannen en deze samen te onderschrijven kunnen we tot resultaten komen. Communicatie en participatie staan in elkaars verlengde in dit traject.

Met participatie willen we de volgende doelstellingen bereiken:

- Kennis en kunde van inwoners, raad en professionals inzetten om onze eigen informatie en inzichten aan te scherpen en aan te vullen.
- Met inwoners, raad en deskundigen in gesprek gaan over de prioriteiten op het gebied van duurzaamheid
- Met inwoners, raad en deskundigen in gesprek gaan over de betekenis van duurzaamheid, samen komen tot een definitie
- Met inwoners, raad en deskundigen in gesprek gaan over de wijze waarop de doelstellingen realiseren

Hoe willen we dat bereiken?

Kennis delen:

- Basis op orde: informatie op de website is actueel en bruikbaar voor de bezoekers
- Social media
- Gemeentepagina
- (online)bijeenkomsten/excursies
- Aansluiten bij reeds bestaande bijeenkomsten/markten etc

Houding en gedrag:

- Goede voorbeelden laten zien, inwoners en professionals daar mee naar toe nemen
- Lange termijn perspectief schetsen
- Negatief gedrag niet vergroten uitsluitend de lange termijn gevolgen in beeld brengen

Participatie/meedoen:

Hierin zijn twee fases te onderscheiden:

- de fase tot het vaststellen van het beleid en de fase na het vaststellen van het beleid. Als het beleid is vastgesteld dan kunnen de participatie doelen concreter gemaakt worden. Omdat we nog niet weten wat de prioriteiten zijn kunnen we daar nog geen participatieplan voor maken.
- In de concretisering van de doelen van het beleidsplan om te komen tot actieplannen en daadwerkelijke resultaten gaan we met stakeholders in gesprek: raadsleden, inwoners en professionals om de informatie die wij gedurende de afgelopen jaren hebben opgehaald te checken om met elkaar te weten waar de belangen liggen en wat de prioriteiten zijn wat betreft de groepen. Wij doen deze gesprekken live of online in een gesprek of een online peiling.

Op basis van deze gesprekken in waardevolle input kunnen we samen werken aan concrete actieplannen. Op het moment dat een plan klaar is voor besluitvorming en er een voorstel ligt voor college en raad waar de partijen zich in herkennen is het aan de raad om te besluiten. Samen met alle meedenkers sluiten we het traject af. Daarna start de volgende fase buiten de scope van dit beleidsplan: de daadwerkelijke uitvoering van de actieplannen.

Met wie gaan we dat doen: Actoren

De mensen en organisaties waar wij ons op richten bestaan uit twee verschillende categorieën: de mensen die wij graag in beweging brengen of waar wij de mening van willen hebben (doelgroep) en de partijen die belangrijk zijn om onze boodschap mee samen uit te dragen (stakeholders).

Doelgroepen:

- Inwoners: huiseigenaren, huurders, jongeren, ondernemers, agrariërs, inwoners die vooroplopen in ontwikkelingen, inwoners die geen belang zien in de veranderingen
- Besluitvormers: Raadsleden, college,
- Medewerkers gemeente

Stakeholders:

- Besluitvormers: U16, regio AV, provincie Utrecht, gemeenten om ons heen, Rijk
- Loketten: Regionaal energie loket en het Nieuwe Wonen
- Professionele partners: woningbouw coöperaties, makelaars, NME, NMU, Stedin, Scholen, Doe het zelf winkels,
- Belangen groepen: Knotwilg, tegenwind, energie coöperatie Everdingen, Natuur- en Vogelwacht
- Pers/Media

Ambities

Door middel van participatie en communicatie willen wij bij de verschillende partijen om ons heen informatie ophalen, doelgroepen bewustmaken van het belang van de duurzaamheidsbeleidsplan en de bijdrage die actoren kunnen leveren.

Samen met de stakeholders willen wij toewerken aan een gezamenlijke boodschap zodat de inwoners een helder en eenduidig beeld krijgen en weten hoe we gaan handelen.